

לפני 25 שנה

בוזי, כיום כתב "הארץ" כסקנדלבויה, אז צעיר שפרש זהרטה מקיבוץ (חמורה). "העולם הזה" עקב אחר מאמציו למצוא דירה כדי להטיל אור על מצוקת-הדיור של הוותות הצעיריים — נושא שלא ירד מאז מעל סררי-זימור של המדינה. הנליזון הכיל גם את התמונה הראשונה של התוכנית להקמת מרכז רפואי של "הרסה" על גיבעה חדשה בעין-זכרון.

גיליון "העולם הזה", שיצא לאור לפני 25 שנה בדיוק, נשא על שערו את דיוקנה של נקרה חיפאית בלתי-ידועה בשם זיוה בלכמן, שחזרה זה-העתה מאמריקה כדי לשרת בצה"ל. בכך החלה הקאריירה של צעירה שהפכה נקרת-הזוהר הראשונה של ישראל, ושהופיעה לאחר מכן פעמים רבות בשעריו ובכמויות של "העולם הזה": זיוה שפיר, שהפכה לימים זיוה רודן. היא היתה הראשונה כסידרה ארוכה של יפהפיות, שהקאריירה שלהן החלה על קמפוי "העולם הזה". ככתבת השער, הישוותה זיוה את הישראלים לאמריקאים.

איש אחר שהופיע לראשונה בגיליון זה: אליהו זכאי, המכונה

לידתה של זיוה רודן * תועמלני-בחירות שכרתו

אוזניים * ברית-המועצות נוספת את ישראל ועוברת

לצד מצדיים * גולדה מאיר מעודדת את העצלנות

העם

התנאנות (2)

השירים היו חסידיים, אך אילו היו הזמרים חוזרים הרגשת הרגע, ואילו היו מצוידיים בחוש המוסיקאלי הדרוש, היו שרים, מן הסתם, את מרשה-האבל של שופר. כי קונגרס ירושלים, הראשון במדינת ישראל, קבר למעשה את התנועה הציונית. התנועה שקמה כדי להלהיב את היהודים לנטוש את ארצות הגולה ולבוא לארץ, הפכה תנועה שבאה לשדל יהודים בארצות הפזורה והעלות את הדולארים שלהם למדינה. היתה זאת פשרה כלי-עלמית בין המדינה, הזקוקה לכסף, ובין יהודי-אמריקה, המוכנים לתת את הכסף — בתנאי שלא יטרדו אותם בדרישות ציוניות, ולא יעלו בלב האמריקאים הנוצרים שאמנם מותר לשלחם למדינת-ישראל.

האדם שמגיע לו, בעצם, שכר-ממציאים עבור המצאה זו לא היה נוכח באותו רגע, לא שר שירי-חסידיים, כדרך כל הממציאים, נשכח ברגע שהמצאתו נתקבלה. היה זה מיטר ברגסון, הוא הילל קוק, שהעלה לראשונה את הרעיון שאפשר לקבל יותר כסף מיהודי-אמריקה אם יפרידו ביניהם לבין אורתי-ישראל. הוא קרא ליהודים "יהודים", ולאורחי ישראל (וליהודים שרצו לעלות אליה) "עברים". התנועה הציונית הנחפלה עליו בשצף-קצף, האשימה אותו במודעות של עמודים שלמים כבוגד, עוכר ישראל ותארים דומים.

אירוניה של גורל היא שאותו הקונרס, ששם את חתימתו המוסיקלית על המצאתו של ברגסון-קוק, הוציא מההנהלה הציונית את שליחי אותה מפלגת השילל קוק היה שייך אליה עד לפני זמן קצר: הצוחר — חרות.

במרחב

לא חשוב מה הצבע

כשסימיון צרפקין (ראש-משלחת ברית-המועצות בארץ) התערב בשאלת הסואץ במועצת-הביטחון, עלתה תרועת-גילי ב"קאחיר. עתה, סברו המצרים, יקצור המערב את אשר רוצה. המרחב יחדל להיות זכיון מונופוליטי של אנגליה וארצות-הברית. למרות שההתערבות הרוסית באה כי הפתעה מוחלטת, התאוששו החוגים הפוליטיים, המבלים את חופשת-הקיץ באלכסנדריה, והרעו: סוף-סוף מקבל המערב את תשובתו, "לא חשוב לנו מה צבע ידידינו, נ"ו". צהל עבד-אירחמן עואם באשא, "העיקר שהצדק ינצח."

* הכוונה לצבע האדום, המשמש כצבע הקומוניזם.

במשך שבועות רבים התקופה העיתונות המצרית את אנגליה על כל דבר ודבר. היא הואשמה בפרעות בסודאן, בגניבות באזור הבריטי בתעלת-סואץ, בניון ישראל, בי-המרצתה להעלות את בניון הסגר-הסואץ בפני מועצת-הביטחון. בעוד שלפני זה נהגו להתקיף חליפות את אנגליה והציונות, הפכו עתה את השניים לשותפים בעלילה הגדולה נגד מצריים בפרט, והערבים בכלל. השבועון אל-מוסאווה, הנפוץ ביותר בי-מצריים, פירסם קריקטורה, בה הסביר מדוע הצליחה ישראל לבצע את מעשיה השפלים מבלי שיד הצדק הערבי תשיגה. הכותרת: חכו שגם אנחנו נמצא תומך!

משך יומיים נדמה היה כאילו, סוף-סוף, מצאו הערבים את התומך הנכסף. היה הגיון רב בהנחה שרוסיה, אשר תמכה בי-מישיון או בעקיפין במדינת-ישראל מאז היווסדה, תנטוש אותה, כאשר ישראל תלוייה בארצות-הברית. אולם משום מה נתברו תקוות המדינאים הערביים והכל חזר לקדמותו. דבר אחד לא יכלו הערבים לי-סלות לרוסיה: את פירפור הלב שהתערבוי חס גרמה לשווא.

המעמד השלישי

אוזניים החוכות

אחרי מסירת המשולש הקטן לידי מדינת ישראל, שמעו אזרחיה פטים מעניינים על כריחת אוזניים עבריות ומעשים דרים על-ידי כנופיות ערביות, שפעלו בי-חסות הצבא העיראקי במשולש. זירת ה-גילויים: מישפט שנערך נגד עבדאללה חסן ורפיק שייך נגיב, שניהם מכפר טי-רה. בית-המשפט זיכה את השניים מחוסר הוכחות.

השבוע גילה אשמורת * המפא"י קשר בין האוזניים החתוכות והקולות הערביים שניתנו לציונים-הכלליים. כותב אשמורת: "מי הם האישים הערביים, המופיעים בשם המפילגות?... אחד מראשי תועמלני צ'ככפרי המשולש היה הערבי עבדאללה חסן מהכפר טירה. היכולים עסקני הציונים ה-כלליים להבטיח לנו, בלב שקט, כי ידיו של עבדאללה חסן זה נקיים מדמי יהודים?"

המעמד השני

הכשרה מיקצועית

בבית-אלפא אירע מאורע: נמצא עולה חדש הידע לחפור באת ומכוש. לא לחפור סתם, כי אם לחפור יותר טוב מחברי הקיי-בוק הוותיקים. הוזכרים עדיין את ימי גדוד-העבודה, לא היה זה יהודי שונה משאר היהודים שנשכרו על-ידי הקיבוץ מן המעברה הסמוך כה לעבודות בתוך המשק. אלא שבעוד יתר העולים הביטו על כלי-החפירה שלהם כעל

ישראל מול מצריים

קאריקטורה של השבועון המצרי אל-מסאחר, שנה לפני ההפכה המצרית, מראה את ישראל כשהיא רוכבת על בריסניה וארצות-הברית, מאיימת על העולם הערבי.

"העולם הזה" 723, התאריך: 6.9.51

התמרמרותו של אשמורת מובנת, מעלה לשבח את החוש הספרייטי של אנשי מפא"י. אלא שיש עוקץ בעניין: אותו עבדאללה חסן נמנה, עד לפני שלושה חודשים, עם ראשי תועמלני מפא"י. הוא החליף את הא' בי' כשהובטח לו, כנראה, יותר.

אלא שאנשי מפא"י לא התייחסו אחרת פרישת עבדאללה חסן משורותיהם. הם מצאו במקומו תועמלן מוכשר לא-פחות, וגם ידוע לא-פחות. זוכרי פרשת רישפון זוכרים את שמו: ראפיק שייך נגיב, ה-נאשם מס' 2.

רדיו

חסר: בית לורדים

מעטים העיתונים שעוררו במאמצים כה קטנים התמרמרות כה רבה כשבועון קול ישראל, כשפירסם את גיליונו הראשון לפני 63 שבועות. סיבת ההתמרמרות: בה בי-שעה שעתיונים ותיקים היו נאלצים ללחום בשניהם ובציפורניהם עבור כל גיליון נייר, וצימצמו את מספר עמודיהם ואף ויתרו על מודעות, נולד לו העיתון החדש בסימן טוב. הממשלה נתנה לו, יחד עם טפיחה אבהית על הגב, רשיון להביא כמות גדולה של נייר משוכח ביותר, החשבון הפשוט: בעזרת הנייר אפשר לנצח, ל-רעור את העתון הבלתי-תלוי, להשליט את דבר הרדיו, שהפך יותר ויותר לכלי בידי חוג פוליטי אחד...*

השבוע הופיע ד"ר גיאורג שטראוס, בעל העיתון, ובעמוד השני של גיליון מס' 62 נפרד מקוראיו. כתב הדוקטור: בעוד שבועון שירות-השידור הבריטי נפוץ בי-שמונה וחצי מיליון ספסים, והנו העיתון הנפוץ ביותר בעולם, גילה הקהל הישראלי אדישות מחלטת לגבי תוכניות קול ישראל. מכיוון שהעתון לא הגיע לידי התפוצה הר-דרושה, החליטה הממשלה לבטל את ה-זכיון, והעתון חדל מלהתקיים.

אנשים

* ראש-הממשלה אסף ספרי ילדים מע-טים של אריך קסטנר, זיג וורן, ג'ק לונדון, בחנויות-הספרים הירושלמיות, ו-התעתד לחלקם לילדי המעברות. אולם לפני כן הפך לשר הביטחון דוד בן-גוריון, והשתתף במיפגן גדנ"ע בגבעת-אלונה, ו-הצטיין בתופעה ספורטיבית, כאשר החל רץ במדרגות הבמה על מנת להיחלץ מעש-רות האנשים שניסו ללחוץ את ידו, דבר שאילץ את בני פמלייתו ללוחו בריצה.

* אינני יודע מה ההגיון, אמר ה-שייך פוליימן אל-הוזייל לראש ה-מימשל הצבאי איוף-מישנה עמנואל מור, כתגובה על מערכת הבחירות: "למה לכם לתת פיתקי-בחירות לנשים שאינן מבינות כלום בפוליטיקה? ששום יותר הוא לתת לכל אדם נשוי שני פתקים, שישים אותם בשמו ובשם אשתו."

* המשולש הקטן נמסר לישראל על-ידי ירדן, במיסיגרת הסכס שביתת-הנשק שלאחר מלחמת 48. * אשמורת היה שבועון מפא"י, באו-תה עת בעריכת שימעון הורן. * באותה עת טרם הוקמה רשות-השי-דור, והרדיו היה מחלקה במישרד ראש-הממשלה.